
COLECȚIA „POVESTIRI
ȘTIINȚIFICO-FANTASTICE"
COLECȚIA
Povestiri
ȘTIINȚIFICO-
FANTASTICE
298

gheorghe săsărman

singura salvare

298

Colecția
„POVESTIRI ȘTIINȚIFICO-FANTASTICE"
editată de revista
Știința și Tehnica
Anul XIII
15 aprilie 1967

Redactor literar: ADRIAN ROGOZ
Coperta-desen: VICTOR WEGEMANN
Prezentarea grafică: ARCADIE DANELIUC

I.

— Vreau să plec !

Se făcu liniște. Intrarea ei bruscă, vorbele scurte și ferme avură darul să ne întrerupă discuția. Jack zîmbi îngăduitor și puțin ironic. Betsy se încruntă. O examină pe Maya cu aerul surprins — dar nu din cale-afară — cu care își verifica roboții cînd în autoprogramarea lor se ivea vreun element neprevăzut. Ochii mici ai lui Toshiro se îngustară, în timp ce ochii mari ai Ninei se făcură și mai mari :

— Cum adică să pleci ? nu reuși ea să-și stăpînească mirarea. Și unde ?

Maya nu răspunse. Își alese un loc retras, parcă anume ca să ne poată cuprinde pe toți cu o privire, și se așeză. În ultima săptămînă devenise de nerecunoscut. Orbitele adîncite, pleoapele vineții, obrajii supți ne înfățișau o palidă imagine a aceleia pe care o știam cu toții și numai tăietura energică a bărbiei și a buzelor mai amintea chipul de altădată. Maya tăcea și ar fi fost inutil să răspundă : prietenia ei pentru Dan era binecunoscută. De fapt, trebuia să ne fi așteptat la asta încă de la început, înainte ca ea să se fi hotărît să vină aici.

Ce puteam să-i spunem ? Că ar fi fost absurd să riscăm pentru a treia oară ? Știa, la fel ca și noi, că primul grup de exploratori dispăruse. Că legătura cu al doilea grup — al cărui conducător era Dan — trimis în căutarea celor dispăruți se întrerupsese la numai cîteva ore după plecare. Trecuseră zece zile de atunci fără să mai primim măcar un semn de viață. Pierduserăm orice speranță de a-i revedea.

— Plec, repetă Maya.

— N-ai să pleci nicăieri, zise Ewald. Am stabilit definitiv treaba asta. Nimeni nu va mai părăsi baza.

Era o decizie aspră, dar întregul comandament al expediției căzuse de acord asupra oportunității ei. În definitiv, nu aveam de gînd să explorăm corpul pe care descinsesem. Șederea noastră aici se datora unui accident. Rezervele de energie ne fuseseră distruse și trebuia să le refacem. Situația ne impunea o luciditate extremă : orice exces ar fi fost acum nu numai un lux inutil, dar și o risipă nepermisă, primejdioasă chiar.

— Îi lăsați deci să piară.

— Nu judeci bine, oftă Nina, și în glasul ei se amestecau regrete și melancolie. O privi cu o umbră de milă și clătină din cap. Nu faci bine, ar fi vrut să-i spună, că te lași înfrîntă, doborîtă de durere, că te epuizezi, alungîndu-ți somnul și odihna. Nu faci bine, ar fi vrut să-i spună, dar tăcu.

Ceea ce pentru noi era cît se poate de limpede, pentru Maya rămînea încă o simplă presupunere, o ipoteză care nu le excludea pe celelalte. Era convinsă că Dan trăiește. Altfel de ce ar fi venit ? Îi apreciam dîrzenia, dar o socoteam puțin fanatică, absurdă. Totuși, nimeni nu găsi cuvintele pe care ea le-ar fi putut înțelege.

— Plec singură. Nu voi risca decît propria mea viață.

— Încă o viață, rosti Toshiro. Altul în locul lui ar fi spus, probabil, că fiecare viață este la fel de prețioasă. Toshiro avea însă o intuiție uimitoare a măsurii și era evident că, dintre toți, o înțelegea cel mai bine pe Maya.

Ewald interveni, cu o logică fără cusur :

— Ai o răspundere considerabilă aici. Cine crezi că se va ocupa de coordonarea programului medical ?

— Mă va înlocui Boris.

— Nu, se auzi vocea lui Jack, nu sînt de acord !

Jack era șeful expediției și, ca orice șef, se simțea dator ca în problemele esențiale să-și expună categoric punctul de vedere.

— Auziți ! Pleacă singură ! se indignă Betsy. Din moment ce te consideri în măsură să iei asemenea hotărîri, nu înțeleg de ce ai mai venit aici ? !

Întotdeauna Betsy se trezea ținînd predici atunci cînd, după mine, vorbele erau de prisos. Mai bine și-ar fi văzut de calculatoarele ei. Și totuși parcă... Ei bine, într-adevăr, asta era ! Dacă ar fi vrut să plece singură, Maya putea să plece fără încuviințarea comandamentului. Era limpede că

nu va obține o asemenea încuviințare. Dimpotrivă, de-abia acum plecarea ei a devenit imposibilă. Și-a pierdut singura șansă, aceea de a părăsi baza în mod „clandestin". Atunci de ce a venit ? Crede oare că ne va convinge ? De ce a venit ?

— Hotărîrea noastră este irevocabilă, continuă Jack. Efortul în care sîntem angajați cere să ne precupețim fiecare strop de energie. De altfel, prezența ta aici, ca medic, se va dovedi din zi în zi mai necesară. Și nimeni nu te poate înlocui.

Maya nu părea să se lase impresionată nici de calmul poruncitor al șefului, nici de compasiunea Ninei și nici de enervarea stupidă a lui Betsy. Îi ascultase pe toți, parcă fără să-i audă, cu aceeași privire lipsită de expresie, cu care intrase. Nu avea de loc aerul că venise să ne ceară încuviințarea. Și, pe neașteptate, începu să povestească :

— Înainte de a pleca, Dan a trecut pe la mine, pentru control. Fiziologic, totul era în ordine. Psihologic — nu. L-am întrebat : Te temi ? M-a privit cu seninătate și mi-a răspuns simplu : Nu. I-am admirat în gînd stăpînirea de sine, căci stabilisem că era cuprins de o puternică frămîntare. Să fi fost oare emoția plecării numai ?

Trebuie să recunosc că istorisirea ei ne pusese în încurcătură. La drept vorbind, nimeni nu prevăzuse așa ceva și nu pricepeam unde anume voia să ajungă. Țin minte că Jack a devenit, dintr-o dată, foarte atent și și-a cuprins în palmă bărbia colțuroasă, cu un gest nervos, pe care nu i-l observasem pînă atunci. Din acel moment am bănuit că voi asista la lucruri neobișnuite.

— Nu știu ce ar fi făcut altcineva în locul meu, continuă Maya, dar eu l-am rugat să rămînă aici. Cu neputință, mi-a spus Dan. Era poate o lașitate din parte-mi, dar am insistat. Încotro plecau în beznă ? Unde o să-i caute pe cei dispăruți ? Întrebările voastre de acum i le-am pus și eu. Nu l-am convins. Mi-ar fi fost foarte ușor ca, pe baza rezultatelor examenului medical, să-i interzic să plece. Acum îmi pare rău că n-am făcut-o. M-a rugat să nu încerc una ca asta. Aș fi putut jura că e sigur de întoarcere, de parcă pleca într-o plimbare de agrement. Ce să cred totuși despre zbuciumul pe care și-l stăpînea ?

— N-ai fi fost la fel de tulburată dacă erai în locul lui ? întrebă Nina.

Iar Betsy, cu superioritate:
— Te miri că se stăpînea? Doar îl cunoşti!
— Tocmai fiindcă îl cunosc. De cînd eram copii am fost nedespărţiţi. L-am însoţit în cele mai grele clipe. Mi se destăinuia. Ştiţi şi voi cît e de deschis! Iar de mine, de mine nu s-a ascuns niciodată pînă atunci...
— Dar asta e, pur şi simplu, gelozie! şopti Betsy, clipind uimită. Şi năsucul ei cîrn căpătă o alură atît de caraghioasă, încît, cu toată atmosfera gravă, am zîmbit. O clipă tăcură. Apoi vorbi Maya, pe un ton lipsit de orice intenţie polemică.
— Mă aşteptam. Să nu crezi că nu mă aşteptam. Singură m-am judecat. Ce crezi că am făcut zilele astea?... Nu, nimic din ce vă puteţi închipui. Îl cunosc prea bine ca să mă înşel. Se întîmpla ceva cu el, era stăpînit de gînduri pe care nu putea să mi le împărtăşească. Nu putea. Simţeam că e ceva care ne depăşeşte pe amîndoi. Nu putea să-mi vorbească. De ce anume — asta nu înţelegeam.
Ne privi stins. Încercasem să pătrund mai adînc de arcadele ei umbrite. Avea ceva sfredelitor în căutătură, ne cerceta pe rînd în timp ce vorbea:
— Nu ştie nimeni? Dacă l-aţi fi văzut... N-a aflat nimeni ce avea pe suflet?
Ewald o opri:
— Lasă sentimentalismele.
— Sentimentalism a fost că i-am îngăduit să plece. Ca medic, trebuia să-l împiedic. Sînt vinovată faţă de el şi de ceilalţi, faţă de voi. A admite ca un om să plece în starea lui... Sînt datoare să-l caut!
Jack îşi luă un aer protector. Încetase să-şi mai frămînte bărbia şi îşi trecu mîna prin părul scurt şi des. Se înseninase.
— Îţi admit vinovăţia, spuse el. Dar cred că exagerezi. Ce vrei tu e curată sinucidere.
Vorbiră şi Nina, şi Ewald. Mă simţeam puţin intrigat de faptul că, din clipa în care discuţia fusese împinsă spre melodramă, fiecare se socotea în măsură să argumenteze. Era uimitor să vezi cum oamenii aceştia, destul de sobri şi rezervaţi în alte situaţii, găseau acum numeroase locuri comune şi le debitau cu cea mai mare dezinvoltură. Singur Abe, absorbit, ca de obicei, de cursul propriilor sale gînduri, rămăsese tăcut. Nina şopti:

— Hai, Maya, liniștește-te !
— E o sinucidere..., îngînă ea. Tu ce zici, Betsy ?
— O nebunie chiar !
— Mi-e drag, înțelegeți ? Și nici vouă nu vă poate fi indiferent. Și apoi erau trei, trei oameni ! Nu cumva și plecarea lor a fost o nebunie ?
— Plecarea lor a fost hotărîtă de comandament, spuse Ewald. Nu putea înțelege ce rost ar fi avut redeschiderea unei discuții care ne frămîntase și așa îndeajuns.
— Îndrăznește să ne acuze ! se precipită Betsy, întinzînd un deget.
— Nu te pripi, Maya ! Mai e timp destul să ne faci răspunzători, interveni Toshiro. Ar fi fost greu să prevedem faptele.
— Dar nu imposibil. Dispariția primului grup nu v-a dat de gîndit ?
— Nu ești de acord că trebuia să-i căutăm ? întrebă Jack.
— Foarte bine. Dar — și aici Maya făcu o pauză, subliniind apoi fiecare cuvînt — de ce ați trimis numai trei oameni ? Ce măsuri suplimentare de prevedere s-au luat ? De ce n-au fost căutați imediat după întreruperea legăturii?

Iată că lucrurile luau o întorsătură dureroasă. Maya nu știa nimic despre discuțiile care precedaseră adoptarea ultimelor hotărîri. Din păcate, aceleași întrebări constituiseră obiectul unor dezbateri aprinse, al unor adevărate certuri. Plecarea lui Dan, Endo și Myke declanșase în sînul comandamentului cele mai grave divergențe din istoria expediției. În numele acelorași legi, al aceleiași omeniri, unii cereau suspendarea oricăror explorări, în timp ce alții se pronunțau pentru căutarea celor dispăruți. Și argumentele unora și ale celorlalți erau cît se poate de serioase și de bine întemeiate. Principalul susținător al investigării era însuși Jack și, în cele din urmă, punctul său de vedere, întărit cu autoritatea de șef al expediției, triumfă.

Cei trei salvatori au plecat. Imediat după întreruperea legăturii, cînd se și întrezărea posibilitatea ca drama dispariției să se repete, Nina ceru trimiterea unui nou grup. Să mai așteptăm — au spus ceilalți. Și am așteptat. Apoi discuțiile au reizbucnit cu și mai multă înverșunare. Să prelungim un lanț al slăbiciunilor care risca să ne decimeze încetul cu încetul ? De data aceasta, însuși Jack se

opuse. Trecerea lui de partea „conservatorilor“ îi nedumeri pe foștii săi susținători și marcă punctul culminant al certurilor. Soarta exploratorilor era practic lăsată în seama destinului. Astfel a ajuns să fie adoptată decizia prin care părăsirea bazei se interzicea cu desăvîrșire. Ne înconjura întunericul, rece și neprimitor. Trebuia să ne cruțăm forțele. Să ne grăbim.

— Uite ce, îi zise Jack, mi se pare că ai început să întreci măsura.

— Cu ce drept ? sări Betsy.

— Dar voi cu ce drept mă împiedicați să plec ? ripostă Maya. Cu ce drept ?

Ne înfrunta, convingerea ei neabătută îi dădea o putere neașteptată. Eram tentat să cred, în mod paradoxal, că ar fi fost într-adevăr în stare, ea singură, să-i regăsească pe cei plecați. Într-un fel, o admiram.

— Îi socotiți morți, continuă Maya. Aveți vreun argument ?

— Rezervele le erau planificate pentru șapte zile și au trecut zece ! aproape strigă Ewald, uluit și el de atîta încăpățînare.

— Cu chibzuială le-ar ajunge chiar pentru două săptămîni. Ar putea, foarte bine, să mai fie încă în viață. Înțelegi ? Sînt sigură că Dan trăiește.

Toshiro se apropie de ea. Fața lui prelungă, uscățivă, se încrețise într-un zîmbet cald. Zise fără s-o privească, de parcă i-ar fi fost teamă să n-o doboare :

— Nu se poate să te legi de o speranță ca asta. Ar trebui să vezi mesajele lui Dan. Te-ai convinge că e absurd...

— Ei bine, izbucni atunci Maya, am cercetat mesajele.

— Și ?

— Înregistrările sînt șterse.

— Din ordinul meu, se ridică Jack cu fermitate. Toate înregistrările, fără excepție. Nu ne putem permite luxul amintirilor atîta vreme cît sîntem siliți să refolosim toate mijloacele tehnice. Vom aplica severe măsuri de raționalizare în toate domeniile consumului.

Făcea o risipă de cuvinte care nu-i era de loc caracteristică. În clipele acelea nu mi-am dat seama că liniștea lui nu era decît aparentă și ceea ce eu consideram a fi o ciudățenie nu era decît expresia unei emoții adînci.

— Nu sînt amintiri, ci documente, ripostă Toshiro. Ai fi putut să ne ceri și nouă părerea înainte... Nu îndrăznise să spună „înainte de a le distruge“, deoarece gîndul acesta i se păru monstruos. A distruge!

— Ceea ce ar fi provocat noi discuții, sublinie Ewald. Eu cred că Jack a procedat firesc și înțelept.

— Nu tocmai, îl contrazise Nina, care nu putea suferi ideea abuzului de putere.

— Eu n-am aflat de ordinul tău, reluă Maya, și în acel moment am avut senzația că ne privește, cu ochi scormonitori, ca printr-o lupă uriașă. Un mesaj, spuse ea, continuă totuși să existe. Mi l-a lăsat chiar Dan, înainte de plecare.

Jack își cuprinse din nou bărbia. Toshiro se întoarse brusc spre Maya, încercînd să deslușească pe chipul ei mai mult decît spusese. Buzele ei coborîseră într-o expresie bizară. Pînă și Abe se arătă interesat de cele ce aveau să urmeze, părăsindu-și indiferența. Ewald strîmbă disprețuitor din nas:

— Și cu asta vrei să ne dovedești că mai trăiește? Nu cumva argumentele tale se reduc la acest mesaj?

— Drept să-ți spun, interveni și Betsy, nu cred că mai interesează acum ce anume avea să-ți comunice Dan la plecare.

— Și nu văd, adăugă Jack, de ce trebuia să recurgă la un mesaj. Putea să-ți spună direct. Pur și simplu, să-ți povestească totul.

— Tocmai că nu putea.

— Vorbește limpede, exclamă Toshiro.

Era clar că ciocnirea nu mai putea fi evitată. Nu reușeam să surprind încă forțele și nici să bănuiesc de unde avea să izbucnească fulgerul, după cum nu poți prevedea niciodată desfășurarea unei furtuni, dar norii erau învolburați și rău prevestitori. Toshiro era pe punctul de a se dezlănțui și, tot așa după cum calmul și tactul său deveniseră proverbiale, înverșunarea lui se dovedise de nestăvilit.

— Ce să vorbească, hohoti Ewald, pierzîndu-și răbdarea. Nu vedeți că vrea să ne impresioneze cu orice preț? Ne pierdem vremea de pomană, tocmai acum...

— Termină cu grosolăniile, mîrîi Toshiro.

Nina se rugă:

— Potoliți-vă !
— Să considerăm discuția încheiată, rosti Jack pe un ton oficial, într-o ultimă încercare de a redresa situația. Ignorîndu-l cu totul, Toshiro se adresă nervos Mayei :
— Dar vorbește odată !
O nestăpînită încleștare se contura sub ochii mei. Maya tăcea, așteptînd parcă un moment de acalmie. Apoi așeză pe masă, cu un gest reținut, un minuscul aparat de înregistrare-redare. Jack păli. Toshiro, căruia faptul nu-i scăpase, îl privi cercetător. Toată lumea îi urmărea încremenită. Toshiro se aplecă și, cu mișcări mecanice, declanșă aparatul. Liniștea era deplină și eram atît de atent, încît îmi auzeam ciocăniturile sacadate ale pulsului. Vocea sonoră a lui Dan prinse a se depăna domol :
— Să nu-ți uiți, Maya, promisiunea !
Urmă o pauză prelungă. Toshiro o întrebă din ochi.
— I-am făgăduit să nu mă ating de mesaj decît în caz că nu se va întoarce, șopti ea repede.
— E absurd, zise Jack. Nu sînt de acord...
Dar glasul, puternic de data asta, al lui Dan îl întrerupse :
— Dacă va fi totuși să nu mă întorc, du acest mesaj la comandament !
Cuvintele lui, răzbătînd din neființă, îmi aduseră în față chipul celor dispăruți. Îi cunoșteam îndeaproape. Cu Myke fusesem coleg la cursurile de astronavigație. Era a opta expediție la care luam parte amîndoi. Pe Endo îl întîlnisem în timpul convalescenței, pe o planetă-sanatoriu. Cea mai recentă cunoștință era Dan : îl văzusem pentru prima dată la centrul de antrenament. De la bun început însă mă simții atras de personalitatea lui tumultuoasă. Era imposibil să rămîi indiferent față de acest om exuberant, optimist molipsitor și visător incorigibil. Dar ceea ce m-a surprins cu adevărat la el era profunzimea gîndirii, în care intuiția, rațiunea și imaginația se completau reciproc.
Maya își înălță, mîndră, fruntea. Am privit în jur. Betsy amuțise și, deși afirmase la început că mesajul lui Dan n-o interesa, acum devenise foarte gravă, se vedea că e emoționată. Asculta cu atenție, iar între sprîncene i se săpase o cută. Vocea reluă :
— Cînd am reperat o sursă convenabilă de energie a fost, vă amintiți, prima sărbătoare de după accident. Toată

istoria expediţiei s-a transformat, în continuare, într-o aprigă sforţare, pentru a smulge naturii dreptul nostru la viaţă, la întoarcere. Orice idee, orice prezenţă care s-ar fi dovedit opusă acestui torent erau sortite pieirii. Să înfrîngem orice împotrivire, să supunem orice îndoială devenise un criteriu vital. Totuşi, oricît de nebuneşti vă vor părea gîndurile mele, oricît de neplăcute concluziile, mă simt obligat să vi le împărtăşesc.

Maya renunţase să ne mai examineze pe toţi şi nici n-ar mai fi putut-o face, căci se concentrase asupra lui Jack : nu-l pierdea o clipă din ochi, înregistrîndu-i fiecare gest, fiecare reacţie. Îl urmăream şi eu, dar orice urmă de mobilitate de pe chipul lui se ştersese ; afişa o expresie împietrită, îndărătul căreia nu se mai putea citi nimic. Toshiro asista impasibil, presimţind numai, fără să poată prevedea. Avea aerul felin al unei pînde perfect mascate, gata să intervină în orice clipă. Nina se pierduse cu totul : se îmbujorase şi se tot sucea pe loc, neştiind ce să mai facă.

— Îngrijoraţi de propria noastră soartă, se depăna mai departe mesajul, am lăsat să ne scape semnificaţia multor fapte aparent neînsemnate. Pare firesc, deşi s-ar putea să o plătim scump. Coborînd aici, nu ne-am gîndit decît cum anume să nimerim cît mai aproape de preţiosul nostru filon, ceea ce, trebuie să recunosc, ne-a reuşit de minune. Fenomenele electromagnetice semnalate de Pedro în timp ce ne reduceam altitudinea au rămas, din păcate, necercetate. Nici măcar forma precisă a corpului pierdut în beznă pe care descindeam nu ne-a preocupat. Odată instalaţi pe sol, prima grijă a fost să măsurăm grosimea stratului ce trebuia străpuns. Compoziţia rocii — cu atîta dispreţ numit de noi „steril" — ne-a stat în atenţie numai pentru a găsi o metodă de a o disloca mai uşor. Cînd am văzut că nu obţinem nici un rezultat, că structura substanţei scapă analizei noastre, ne-am lăsat păgubaşi şi am pus în funcţiune cele mai eficace mijloace de forat de care dispuneam. Chiar şi plecarea exploratorilor nu a fost decît o consecinţă a aceleiaşi preocupări unice : misiunea lor era de a găsi un înveliş mai puţin dur, permiţînd astfel — pe o cale ocolită chiar — atingerea mai rapidă a ţelului urmărit. N-aveam decît o dorinţă — să ne refacem rezervele de energie şi să plecăm.

— Ei și? exclamă Betsy, nemaiavînd răbdare să asculte lucruri arhicunoscute.

— Nu ziceam că ne pierdem vremea?! întări Ewald, care nu scăpa nici o ocazie să-și dea dreptate. Apoi adăugă ca pentru sine: „Încep să înțeleg de ce a venit". Dar Maya nu-l auzi. De fapt, cred că Ewald nu înțelegea nimic.

— Intrigat de ciudățeniile apărute în mesajele exploratorilor, rosti vocea, am pornit să cercetez pe cont propriu. Știu că e un act abuziv, dar îmi era cu neputință să rămîn nepăsător. Încercînd să-mi explic variațiile mari ale parametrilor electromagnetici, care ne erau comunicați periodic, am ajuns la concluzia stranie că exploratorii se găseau în preajma unei artere energetice în plină funcțiune.

Auzind aceste cuvinte, Toshiro lăsă să-i scape o exclamație.

— Scamatorii! exclamă Ewald, nu fără o ironie ascunsă.

— Liniște, porunci Betsy, vădit interesată de destăinuirile lui Dan. Jack rămînea de nepătruns. Iar eu mă străduiam să nu pierd nici un cuvînt din derularea mesajului.

— O uriașă arteră energetică, ascunsă în adîncuri și caracterizată printr-o inexplicabilă pulsație. Așteptam date noi, pentru a-mi verifica ipoteza, pentru a-mi întregi imaginea, dar, în căutarea unor formațiuni mai puțin dure, grupul se depărta tot mai mult de traiectul magistralei. Apoi, pe neașteptate, mesajele se stinseră. Voi putea afla vreodată ce s-a întîmplat atunci și mai pe urmă?

O vreme Dan tăcu. Nimeni nu îndrăzni să tulbure liniștea oarecum solemnă. Betsy își schimbase locul, apropiindu-se de aparat. Nina medita, cu ochii închiși pe jumătate. Nimic din ceea ce ar mai fi conținut mesajul n-ar mai fi putut să mă mire, căci eram acum gata să mă aștept la orice. Curiozitatea mi se îndrepta mai cu seamă spre colegii mei din sala comandamentului. Fusesem convins, pînă atunci, că îi cunosc cît se poate de bine și ajunsesem să mă îndoiesc. În clipa cînd Dan vorbi din nou am avut sentimentul că mă aflu într-o lume cu totul străină.

— În mintea mea s-a înfiripat o idee pe care vă rog s-o întoarceți bine pe toate fețele înainte de a vă hotărî s-o acceptați ori s-o respingeți. În ultimele mesaje se pomenește de niște cutremure însoțite de modificări rapide ale reliefului. Dar, din cîte am putut eu să înțeleg, nu

era vorba de alunecări sau prăbușiri, de fenomene seismice obișnuite. Solul devenise parcă plastic, volumele se modificau brusc, fără să lase urme sau să producă rupturi. Mi-a fost imposibil să nu fac o legătură între descoperirile lui Pedro și compoziția misterioasă a rocilor, între rîvnita noastră sursă de energie și acea magistrală din adîncuri, între pulsații și evoluția reliefului. Și dacă, în principiu, admiți asemenea legături, atunci trebuie să continui firul, să recunoști că existența unei artere energetice cu un regim continuu variabil, a cărui dezvoltare determină, fie și indirect, modificări tectonice, ar fi foarte ușor de explicat într-un sistem dirijat sau chiar mai mult : comandat. Deocamdată este imposibil de precizat dacă e vorba de un sistem artificial sau de un sistem viu. Admițînd însă o asemenea ipoteză, devine evident că funcționarea arterei este asigurată de sursa de energie reperată de noi. Oare ne-ar mai aparține această sursă ? Am mai avea dreptul s-o utilizăm în folosul nostru ? Argumentația mea poate să pară șubredă, lucrurile expuse aici pot fi discutate. Înțeleg și de ce ipoteza mea n-a fost luată în considerare. Dar voi strînge dovezi. Aceasta este misiunea mea...

Maya opri aparatul. Restul o privea, se vede, numai pe ea. Toshiro fulgeră :

— „N-a fost luată în considerare !“ Tu știai deci, Jack !

— Da. Știam. Și ce-ar fi trebuit să fac ? Să alarmez o întreagă expediție ? Și pentru ce mă rog ? Pe ce bază ? Totul nu era decît o presupunere.

— Nu lipsită de temei, remarcă Betsy. Era limpede că ipoteza lui Dan o cucerise dintr-o lovitură.

— Măcar cînd s-a întrerupt legătura să ne fi spus, murmură Nina.

Cînd s-a întrerupt legătura ! Mi-am amintit că tocmai în acel moment Jack făcuse o întoarcere cu 180 de grade — pe atunci inexplicabilă, dar mult mai puțin șocantă decît în lumina în care ni se prezenta acum —, împiedicînd astfel trimiterea unui al treilea grup și părăsindu-i pe ceilalți în voia sorții. Începusem, în sfîrșit, să înțeleg ce urmărea Maya. Acum furtuna se dezlănțuise.

— Și dacă Dan are dreptate ? făcu Toshiro.

— Lucrul trebuia dovedit.

— I-ai dovedit contrariul ? Nu. Simpla autoritate de șef ți-a fost suficientă. L-ai trimis să caute dovezi !

Se făcu tăcere. Ne simțeam stînjeniți. Era foarte greu să crezi că un om ca Jack s-a purtat astfel. Acum își căuta un refugiu și pricepea că nu-l are. Pe Dan l-a copleșit, i-a răsturnat argumentele, l-a constrîns să tacă, l-a ambiționat, l-a determinat să plece. Apoi a avut grijă să șteargă înregistrările. Nu bănuia existența mesajului. Rămăsese descoperit și nu reușea să-și găsească nici o justificare. În mintea mea înviaseră vechi formule juridice: „omor prin imprudență“, „omor cu premeditare“. Dar de ce ? De ce ? Betsy, cu arătătorul întins, izbucni într-un rîs nervos :

— Ți-a fost frică !

— Asta-i adevărul, Jack ! întări Toshiro. Te temeai că s-ar putea să aibă dreptate.

— Nu-i adevărat, strigă el. Pentru ce ? Pentru ce m-aș fi temut ? Nimic n-ați înțeles ! Să mă tem ? Eu ? Pentru mine ? Nu vă dați seama că ar fi caraghios ? Caraghios !

Tonul lui teatral mă mîhnea : era lipsit de convingere. Maya amuțise. Venise să-l descopere pe vinovat, să-l dea în vileag. Acum părea să nu mai audă nimic. Era copleșită de povara unei misiuni care fusese, poate, peste puterile ei.

— Răspund de soarta tuturora, continuă Jack. Și dacă am evitat panica inutilă n-a fost pentru că m-aș fi temut.

Toshiro îl întrerupse :

— Nu ocoli. Nu evita. Întrebarea e dacă avem sau nu dreptul să ne continuăm lucrările înainte de a verifica ipoteza lui Dan.

— Adică să întrerupem lucrările ? De ce ? se înfierbîntă Ewald. Resursele noastre nu sînt nelimitate. Asta ar echivala cu o autocondamnare la moarte. Și așa avansăm destul de încet !

Jack găsise, în sfîrșit, un punct de sprijin :

— Puteam oare îngădui declanșarea unei discuții de asemenea natură cînd fiecare clipă e prețioasă ?

Betsy își agită mîna :

— Tocmai de asta te și temeai.

— Jack, am spus eu atunci, tu uiți legea. Lăsînd la o parte modul cum ai încercat să salvezi liniștea expediției, te judec pentru că ai îndrăznit să împiedici cunoașterea a ceea ce reprezintă, poate, existența unei alte lumi și a cărei soartă noi nu putem s-o hotărîm, căci nu ne aparține.

Cu un efort neprevăzut, Maya se însufleți. Ochii îi deveniseră incandescenți, vocea îi era ușor răgușită :

— Eu te judec pentru toate ! Tăcu o clipă, tuși, apoi continuă : Dan presupunea că a descoperit un sistem. E vorba de unul artificial sau de unul viu ? De ce natură ? Ce amploare are ? Pe ce treaptă de evoluție se află ? Ipoteza se putea discuta, putea să se dovedească greșită. Dar să trimiți trei oameni la o moarte aproape sigură ? Eu nu știam ce e cu Dan, tu însă știai. Și ai tăcut. Iar apoi ai împiedicat încercarea de a-i salva.

Se lăsase purtată de izbucnirea mîniei. Întreaga ființă îi emana acea tărie cu care ne cucerise pe toți. Și cu cît înțelegeam mai limpede cît îi e de devotată prietenului ei, cu atît îmi era mai apropiată, mai dragă. Simțeam dorința paradoxală și secretă de a o smulge din suferința ei, de a o ocroti, de a o strînge la piept. Mă îndrăgostisem de dogoarea pe care ochii ei întunecați o împrăștiau. Nu o priveam : o simțeam numai, cumplită și dreaptă, nu răzbunătoare și nici pornită, dar neîndurătoare, aprigă, de neclintit.

— Acum, spuse Toshiro, să privim lucrurile așa cum sînt.

Jack tăcea. Înspre tîmple i se săpau cute adînci. Se chinuia. Dar o merita. Nina interveni :

— Pe noi ne-ai convins că e omenește ca Dan să plece în căutarea celor dispăruți. Pe el l-ai încredințat că pleacă să caute dovezi. Iar în realitate voiai să te asiguri că n-o să vorbească.

— S-ar zice că vînai trei iepuri dintr-un foc, observă Betsy.

— Am avut încredere, am spus, nestăpînindu-mi un oftat. Toți am avut încredere.

— Jack, reluă Toshiro, cred că e inutil să mai punem în discuție înlocuirea ta...

El se ridică și se îndreptă spre ușă fără să scoată o vorbă. Ceva se rupea și se sfîșia în mine, în noi. Nina își plecă fruntea. Betsy își mușcă buzele. Toshiro spuse încet :

— Vei vorbi mîine, în fața adunării.

Jack ieși. O vreme tăcurăm. Nimeni nu-și putea lua gîndul de la cele petrecute. Într-un tîrziu, am întrebat :

— Ce facem ?

Într-adevăr, situaţia noastră ni se înfăţişa în toată gravitatea ei.

— Trebuie să hotărîm chiar acum, conchise Toshiro. Nu putem ignora ipoteza lui Dan.

— Să oprim forajul, propuse Betsy.

Ewald se revoltă :

— Sînteţi nebuni ?! Totul este calculat la limită. Dacă întîrziem o singură zi, sîntem pierduţi !

— Să rănim inima acestei lumi necunoscute ? Să o lipsim poate de unica ei sursă de energie ?

— De unde ştii ?

— Să verificăm.

Iată-ne deci în cel mai afurisit impas. Aveam de ales între o sinucidere sigură şi o crimă presupusă. Şi măcar dacă ne-am fi cunoscut „victima". Dacă am fi putut să-i stabilim identitatea. Mi-am amintit legenda călătorului acuzat de un duh invizibil că i-ar fi ucis fiul, scoţîndu-i un ochi : aruncase la întîmplare, în pustiu, în timp ce mînca, sîmburele unei curmale. Înfricoşătorul duh venea să se răzbune. Iată-ne pe noi într-o situaţie similară. Eram orbi, procedam la întîmplare şi orice încercare de a deschide ochii ameninţa să ne aducă pieirea. Oare îl puteam condamna pe Jack ? Nu făcuse oare totul pentru a evita acest impas ? Cu preţul a trei vieţi... Dar a evita adevărul nu este o crimă ?

— În definitiv, ce ne pasă nouă cui serveşte această energie ? Deocamdată ştim sigur că ne este indispensabilă. Poate că teoria lui Dan e o nerozie. Să ne riscăm viaţa pentru o probabilitate oarecare ?

Ewald nu ceda. Era greu să-l contrazici, căci ceea ce spunea el nu părea lipsit de bun-simţ. Toshiro sugeră un compromis :

— Să le împăcăm pe amîndouă.

— Cum ?

— Să ne continuăm lucrările, dar în acelaşi timp să verificăm ipoteza.

— Riscînd iarăşi vieţi, risipindu-ne forţele ?

— O nouă expediţie ? i se alătură Nina. Atunci cînd o cerusem avea un rost, atunci Myke, Dan, Endo mai puteau fi salvaţi. Dar acum ?

Era greu să ajungem la o soluţie care să întrunească adeziunea unanimă. Ne învîrteam în loc, într-un cerc vicios,

și asta nu pentru că nu ne-am fi bătut capul să găsim o ieșire, ci din cauza situației însăși : departe de a accepta această realitate, ne angrenaserăm într-o dispută aprinsă, fiecare susținînd că numai calea propusă de el poate duce la un rezultat. Acoperind tumultul în creștere, vorbi atunci Abe, care tăcuse tot timpul și al cărui glas se făcuse auzit în această sală de foarte puține ori :

— Vă certați de pomană !

— Ia te uită ! exclamă Betsy. A vorbit „tăcerea-e-de-aur“ !

— Mi se pare că soarta lucrărilor mă privește într-o oarecare măsură.

Abe fusese însărcinat cu conducerea șantierului.

— Ei bine, continuă el, spuneam că vă certați de pomană.

Toshiro îl zori :

— Fii mai lămurit !

— Ieri am vrut să verific cît anume ne-a mai rămas de forat. După socotelile mele, trebuia să fi străbătut deja o optime din distanță.

— Și ? făcu Ewald, nerăbdător.

— Grosimea stratului e aceeași ca și la început.

— Ești sigur ?

— Absolut sigur.

Toshiro izbucni într-un hohot de rîs, de parcă i-ar fi fost dat să audă cea mai izbutită glumă din cîte știa. Era atît de contagios încît am rîs cu toții, deși nu ne ardea de loc să facem haz. Numai Ewald rămase îngîndurat.

— Cu neputință, repeta el într-una.

— Filonul nostru se retrage spre centrul acestui astru afurisit, murmură Nina cînd rîsul se mai potoli.

— Ai zice că cineva vrea să-și bată joc de noi, făcu Betsy.

Am închis ochii. Era prea din cale-afară ! Vrăjmășia de neînduplecat a naturii ne întrecuse puterile. Ne certam, într-adevăr, de pomană, căci altcineva hotărîse în locul nostru. Jack se făcuse vinovat. Dar mai avea, acum, acest fapt vreo importanță ? L-am auzit din nou pe Abe :

— Nu vă mai bateți capul. Am găsit și explicația. Singura posibilă. De altfel, ea confirmă ipoteza lui Dan. Adevărul este că nu filonul fuge de noi, ci noi ne îndepărtăm de el. Imaginați-vă că „sterilul“ pe care-l forăm nu este

altceva decît țesutul protector al unei uriașe inimi. Pe măsură ce îl scormonim mai adînc, el crește la loc, menținîndu-și grosimea constantă. Nu sîntem decît niște microbi pe epiderma unei vietăți colosale ! Nu vom ajunge niciodată la sursă.

Mă ducea gîndul la artera energetică imaginată de Dan. Să fi fost, într-adevăr, o arteră vie, legată de inima din adîncuri ? Ce fel de vietate putea fi aceasta ? Anticii își imaginau chiar Pămîntul ca pe o ființă vie. Aici însă totul căpăta consistență, nu ne mai aflam în domeniul fabulosului, al legendei. Abe nu avea aerul că glumește, iar noi n-aveam de fel chef să ne jucăm.

— Un animal gigantic, exclamă Nina, aproape cu duioșie.

— Nu, am spus eu, să nu facem extrapolări simpliste. Este riscant și lipsit de temei să recurgem la imagini cunoscute.

— Să pornim de la factorii specifici, sugeră Toshiro.

— O sursă de energie proprie ! Am găsit, și Betsy sări în picioare cu agilitatea unei pisici. Să presupunem un corp ceresc izolat, dotat însă cu o sursă de energie. Odată viața apărută, au supraviețuit și s-au perpetuat numai acele forme care au ajuns să coopereze pentru a capta energia relativ săracă, pentru a o împiedica să se piardă în spațiu...

— Crusta pe care ne aflăm, i-am continuat eu firul gîndurilor, nu apără numai „inima“ de agresivitatea cosmică, dar o și izolează, îi micșorează pierderile. De aceea, ea se reface pe măsură ce, înaintînd, noi o distrugem.

Nina se avîntă :

— Un regn colectiv, o colonie vie, care a îmbrăcat astrul...

Eram vrăjiți de viziunea care ni se înfățișa. Eram captivați de latura palpitantă, nebunească a descoperirii noastre, dar glasul lucid al lui Ewald ne readuse la realitate :

— Cum mai scăpăm de aici ? !

— Ai dreptate, zise Toshiro. Să căutăm o ieșire. În primul rînd, cred că nu mai are rost să continuăm forajul. E o risipă cu totul inutilă

— Să oprim lucrările.

— Le-am oprit eu, încă de ieri, mărturisi Abe.

— Și pe urmă ? întrebă Betsy. Ce-i de făcut ?

Pentru mine devenise neîndoielnic faptul că întoarcerea noastră ducea pe urmele exploratorilor. Corpul acesta straniu trebuia cercetat. În cunoaștere ne puteam găsi singura salvare.

— Vom fi astrobiofizicieni, am zis.

— Ca Dan, murmură Betsy.

Și atunci Maya vorbi din nou, cu o emoție stranie:

— Vreau să plec!

— Toți vom pleca, îi răspunse Toshiro.

— Știați, nu-i așa, continuă Maya, că mă pasionează studiul activității nervoase...

Așa era. Ne studiase la toți spectrul specific, cu un aparat la care tot migălea de cînd o cunoscusem.

— Mi-am perfecționat întrucîtva tehnica. Acum îmi reușesc și unele înregistrări de la distanță.

Maya ne privi o clipă cu o bucurie pe care nu și-o mai putea stăpîni.

— Dan trăiește! Înainte de a veni la voi am reușit să-i captez emisia cerebrală. E spectrul lui!

Zîmbeam, și eram și trist și vesel, și-mi venea s-o sărut pe fata aceea de pe chipul căreia nici oboseala și nici durerea nu reușiseră să alunge nețărmurita, inepuizabila încredere în viață.

II.

Adunarea de a doua zi nu ne-a mai fost dat s-o ținem: Jack dispăruse, odată cu una dintre amfibiile noastre. Ce s-o fi petrecut în sufletul și în mintea lui? Nu pot să cred că plecase numai pentru a evita să apară în fața adunării. Voia oare să ne ofere dovada faptului că nu se temea pentru el, că dacă nu era vorba decît de viața lui era gata oricînd să și-o riște? Să fi pornit în căutarea celor dispăruți, încercînd în felul acesta să-și repare greșeala? Greu de presupus. Nu lăsase nici un semn după care să-i fi putut ghici intențiile. Plecarea lui a trecut aproape neobservată, căci toată lumea discuta noua întorsătură pe care o luase destinul nostru.

Se hotărăște să ne împărțim în două : un grup restrîns, sub comanda lui Toshiro, urmează să rămînă la bază. Grosul forțelor îl conduc eu, în căutarea celor trei naufragiați, și mai departe, către răspunsul la întrebările tot mai stăruitoare, la însăși chestiunea esențială a existenței noastre. Îmbarcați pe uriașe portamfibii, sîntem cea mai numeroasă expediție care s-a deplasat vreodată pe suprafața unui corp interastral.

Alături de mine, Maya urmărește indicațiile prețiosului ei aparat. Spotul luminos are glas și fiecare impuls pare să țipe : „Dan trăiește !" Pe măsură ce ne deplasăm, intensitatea semnalelor crește lent, încredințîndu-ne că ne apropiem. Maya tace și mă copleșește cu muțenia. Acum cînd liniștea și calmul și-au restabilit echilibrul, glasul i s-a potolit. Sînt mai aproape de ea decît am fost vreodată și totuși mi-e inaccesibilă : între noi doi, pîlpîirile vieții lui Dan, pe un minuscul ecran, sapă o prăpastie de netrecut.

Zburăm la un plafon coborît și cu o viteză redusă. Ar fi mai prudent să luăm înălțime, ne-ar permite și mărirea vitezei, dar țin să rămînem cît mai aproape de spectacolul care se desfășoară jos. Proiectoarele decupează, din beznă, fîșii orbitoare. Sub noi, unduiri neașteptate modifică forma reliefului. Unduirile trezesc nuanțe verzui, marine, în cenușiul sclipitor al pînzei luminoase. Din cauza întunericului din jur am impresia că stăm pe loc și dacă n-ar fi zgomotul motoarelor aș fi tentat să cred că derularea imaginilor nu e decît o proiecție cinematografică.

Păstrăm în permanență legătura cu Toshiro. Deocamdată n-avem ce să semnalăm. Totul e în ordine. Schimbul de mesaje se reduce la cîteva fraze convenționale, descrieri vagi ale peisajului, glume și încurajări reciproce. Ceea ce descopăr nu mi se pare deocamdată extraordinar. După atîtea lumi stranii cîte am cutreierat mă entuziasmez greu... și ceilalți simt cam același lucru. Singurul element ieșit din comun este această plasticitate cromospațială a volumelor. Păcat că fîșia de lumină pe care o alimentăm este relativ redusă : ar fi interesant de surprins tabloul dinamic într-un mod unitar, așa cum se întinde el pînă la orizont.

Mă aud strigat. Maya îmi face un semn. Cu aparatul ei se petrece un lucru ciudat. Semnalele încep să se descompună, să-și modifice ordinea și înfățișarea.

— S-a defectat, îi spun eu înciudat.

— Nu!

Urmărim evoluția fenomenului. Nu mai seamănă de loc cu ceea ce mă obișnuisem să descifrez pe ecranele opalescente de sub privirile atente ale Mayei. În același timp, intensitatea prinde să scadă, de parcă ne-am depărta. Dar noi nu ne-am schimbat direcția. Și totuși semnalele pălesc. Ca și cum sursa ar fi devenit mobilă, ca și cum ea ar fi început să se miște în aceeași direcție, în același sens cu noi, dar mult mai repede. Sau poate că ea a rămas pe loc, dar mediul a devenit mai opac. Sau nici măcar atît, poate că însăși sursa își reduce intensitatea emisiei. Sursa! Adică Dan, creierul lui Dan!

— Poate că doarme, zic eu.

— N-are a face... diferențele ar fi neînsemnate față de ce se petrece aici.

Maya pălește. Am început să înțeleg.

— Nu se poate!

Totuși intensitatea scade vertiginos. Ce stupid este să fi supraviețuit și să moară tocmai acum, cînd sîntem în drum spre el!

— Viteză maximă!

Cîteva clipe coborîșul stagnează. Dar nu este decît efectul sporului nostru de viteză. Îndată scăderea își reia cursul pînă cînd semnalele dispar. O privesc. Ea tace.

— Poate că și-a pierdut numai cunoștința...

Nu-mi răspunde. Și nu găsesc ce să-i mai spun, pur și simplu nu mă mai ajută capul. Îmi dau seama că tăcerea ei e adîncă și grea, plină de miez și de sensuri. Că tăcerea mea e greoaie și ridicolă, mă stînjenește ca un costum prea nou și prost croit. Dar o tăcere stupidă e de preferat unor vorbe care îmi par a suna monstruos. Nu, mi-e imposibil să schițez cel mai mic gest. Minutele trec și ne apropiem tot mai mult de locul unde ar fi trebuit să se găsească Dan și, după toate probabilitățile, Endo și Myke. Privesc afară. Unduirile reliefului și-au sporit amplitudinea și, pierzîndu-și periodicitatea, au devenit explozive. Forme tot mai bizare se întrețes în ciudata lume a tăcerii deasupra căreia trecem în zbor.

Aș vrea s-o fac și pe Maya atentă la spectacolul dinamic al volumelor. Nu o voi lăsa pradă durerii. Solitudinea suferinței ei mă înăbușă, poate e absurd, dar nu pot asista

neputincios la această zdrobire a celei mai pline încrederi în viață pe care am cunoscut-o. Mă tem de reacția pe care i-aș putea-o trezi și totuși încerc. Și în clipa cînd întind mîinile spre umerii ei plecați descopăr pe ecranul scăpat de sub observație un licăr.

— Maya !

Îi arăt scînteia ce crește în intensitate.

— Trăiește ! îi spun.

Ea mă cercetează cu neîncredere, examinează aparatul, mai șovăie încă, dar îi presimt seninul. Nu spune nimic, nu-și mai dezlipește ochii de la arabescul liniilor care umple ecranul, reconstituind aidoma spectrul electromagnetic cerebral al lui Dan. Îi comunic lui Toshiro vestea cea bună. Ce se întîmplă însă cu indicatoarele ? Pînă unde are de gînd să crească intensitatea liniilor de forță ? Nu, oricît de aproape am fi, chiar dacă ar fi vorba de propriul meu encefal, asemenea tumult ar fi cu neputință. El întrece cu mult intensitatea unei emisii normale și crește, continuă să crească, dobîndind forța unui radiofar. Antena noastră direcțională nu mai servește la nimic, căci undele par să vină din toate părțile, de parcă întreaga fire s-a transformat în sursă. Torente de fluxuri electromagnetice se îndreaptă spre noi, se întretaie în eter, sînt împroșcate din adîncuri, asemenea unei erupții stihinice. Pînă cînd, în cele din urmă, aparatul nostru se dereglează și apoi se blochează definitiv, incapabil să suporte acest puhoi.

Maya trăiește o incantație teribilă, neverosimilă. Ce semnificație să fi îmbrăcat, pentru ea, sălbatica dezlănțuire ? Transfigurată de un zîmbet luminos, de parcă ar fi asistat la o apoteoză, scormonește cu privirile undeva, în beznă. Încerc să înving oroarea gîndului că execut o profanare, îmi impun să judec obiectiv și rece, cu rigurozitate științifică, să-mi explic inexplicabilul, să pătrund sensul unui fenomen monstruos, să desprind măsura a ceea ce ne privește pe toți, în modul cel mai direct. A fost o simplă rezonanță electromagnetică, stîrnită de substanțe sau cîmpuri misterioase ? Un fenomen fizic pur ? A fost cumva mai mult de atît ? Oare moartea lui Dan să fi stîrnit ecoul unei presupuse conștiințe a uriașului regn colectiv, a cărui existență ar fi astfel dovedită ?

Ceva îmi spune că nu poate fi vorba de un simplu fenomen de rezonanță, de un ecou pasiv al unei lumi indiferente. Îmi pare mai firesc ca semnalele înregistrate să ne fi fost destinate în mod deliberat. Într-adevăr, dacă aș întîlni o ființă vie, complet diferită ca natură sau ca structură anatomică, o cale pentru a mă convinge dacă este sau nu în posesia unei conștiințe ar fi punerea în evidență a activității acesteia. Iar dacă ar fi să-i dovedesc interlocutorului meu necunoscut că eu însumi sînt dotat cu rațiune este posibil să nu încerc a-i reda propriile mele caracteristici, pe care s-ar putea să nu le înțeleagă. Mai simplu și mai sigur este să-i oglindesc personalitatea, să-i dovedesc că i-am pătruns esența. E limpede că tocmai o asemenea cale a fost aleasă pentru a se intra cu noi în comunicare. Fantastica emisie nu poate fi altceva decît un semnal, un mesaj. Rămîne să-i deslușim semnificația.

Faptele se succed într-un ritm halucinant, zădărnicindu-mi încercarea de a comunica tovarășilor mei lanțul de ipoteze pe care le-am întrezărit. Nici nu știu ce să fac. Maya pare inaccesibilă și nu îndrăznesc s-o cobor din sfera echilibrului virtual în care s-a refugiat. Și pînă să schimb cîteva cuvinte cu ceilalți membri ai echipajului, în cîmpul meu vizual apare o amfibie. O recunosc : este aceea care dispăruse odată cu Jack. Îmi acționez teleobiectivul și disting figura pilotului : e Jack, într-adevăr. Vehiculul stă încremenit în văzduh, cu conul proiectorului fixat pe un reper precis. Comand oprirea și încerc să intru în legătură cu Jack. Zadarnic. Nu răspunde la apeluri. Operez cu teleobiectivul : chipul îi e palid, clipește rar, cu ochii micșorați, iar la tîmple îi disting fire argintii. Privește nemișcat în pata luminoasă proiectată de propriul său far. Nu pare să ne audă. Tîmplele încărunțite, suferința întipărită pe tot chipul îmi trezesc o bănuială.

Poate că Jack a asistat la sfîrșitul celor trei exploratori ! Gîndul acesta mă sperie. Mi-l închipui imediat după discuția de la comandament, șovăind înainte de a se hotărî. Apoi, în acțiune, bîjbîind în beznă, căutîndu-i pe cei dispăruți. În sfîrșit, le dă de urmă. Și îi e dat să fie de față la ultimele lor clipe ! Se împinsese singur la cea mai cum-

plită pedeapsă din cîte s-ar fi putut imagina, fusese martorul neputincios al suferințelor și morții acelora pe care cu seninătate și sînge rece îi condamnase. Sînt cutremurat. Cercetez fîșia asupra căreia și-a îndreptat proiectorul : nu disting nimic altceva decît freamătul și clocotul plastic al maselor. Nici o urmă. Dacă Endo, Myke și Dan s-au aflat într-adevăr vreodată acolo, ei au dispărut acum cu desăvîrșire.

Să fi suferit Jack un șoc psihic ? Îl examinez din nou cu cea mai mare atenție. Nu, nu pot afla. Ajutorul Mayei mi-ar fi de mare preț. Ce să cred ? Ce mesaj ne trimite această lume acum, după ce tovarășii noștri fuseseră uciși ? Este oare un avertisment ? Îmi amintesc legenda cu duhul înfricoșător și cu sîmburele de curmală. E poate o scuză, o propunere de armistițiu ?

Deodată surprind o schimbare : exploziile tectonice se reduc și încetează. Unduirile verzui se pierd într-un cenușiu plan. Toshiro îmi comunică o veste de necrezut : deasupra bazei, pe cer, a apărut proiectată imaginea expediției noastre, astfel încît urmăresc și ei ceea ce se petrece cu noi. Nu pot să cred decît că trebuie să ne așteptăm la o nouă comunicare ; nădăjduiesc că vom afla acum mai multe, că vom reuși să deslușim intențiile interlocutorului nostru.

O lumină difuză prinde să subțieze bezna. Începe să se străvadă pînă spre orizont, iar proiectoarele noastre își pierd contrastul, pălesc și devin inutile. Nu deslușesc nici o sursă și nu pot stabili de unde izvorăște lumina aceasta, care nu lasă nici o umbră. Orice accident de relief a dispărut : solul e neted și orizontal pînă la mari depărtări.

Deodată, cîteva coloane se ridică din adîncuri, căpătînd proporții gigantice. Ele devin luminoase, incandescente și translucide, împrăștiind o scînteiere miraculoasă și fascinantă. Coloanele se apropie, își curbează fusul zvelt și se contopesc într-un mănunchi. Formele încep să se modifice lent, indiferente la legile gravitației. Apar prelungiri cu un modelaj straniu. Una îmi amintește forma femurului, alta se transformă, treptat, într-o inimă vie, palpitîndă. O sumedenie de organe și țesuturi își anunță acum apariția. Un ochi uriaș se holbează la noi, înfiorător în

lipsa lui de expresie. Și strania oră de anatomie continuă într-un ritm ascendent.

Sentimentul umilitor al neputinței mă scoate din minți. În timp ce oamenii, prietenii mei, sînt descompuși cu meticulozitatea și pasiunea cercetătorului, într-un anonim laborator nevăzut, sînt silit să privesc o cinică reconstituire. Cel puțin dacă Maya ar fi fost scutită de acest spectacol, dar abia vederea lui a reușit s-o trezească din reverie și este complet absorbită. Oare ea își dă seama că asistă la o autopsie, că pe masa de disecție îi este prezentat ficatul lui Dan ?

Oasele se grupează acum, unele descărnate, altele înfășurate în ligamente, subîntinse de mușchi. Lumina emanată își sporește continuu intensitatea, fără să devină orbitoare. Sinteza unui organism omenesc are loc sub ochii mei, după legi care par a fi de domeniul hazardului. Giganticul stîrv, departe de a pune în evidență unitatea funcțională a unor sisteme morfologice, seamănă mai degrabă cu planșele tratatelor primitive de anatomie, unde unul și același organism era adus, prin disecare, pe porțiuni, la grade diferite de dezmembrare. Reîntruparea progresează încet, tegumentul îmbracă deja suprafețele finite și, în cele din urmă, un trup diform, un cadavru impersonal ne este prezentat la proporții impresionante.

Terorizat de tabloul acesta de coșmar, sînt pe punctul de a închide ochii, de a refuza să mai privesc barbaria de afară. Singurul mobil care mă împiedică s-o fac este dorința de a afla totul, de a înțelege. Mă uimește contrastul dintre posibilitățile tehnice dovedite de anonimul chirurg și oribila sa operă. Este de netăgăduit că nu poate fi vorba de un fenomen spontan sau de o reacție organică necontrolată : întrezăresc un țel, existența unui control. Îndărătul mîinilor care operează se ghicește activitatea conștientă. Rațiunea științifică. Două civilizații stau față în față. Dar posibilitățile noastre sînt neglijabile în comparație cu forțele a căror declanșare o urmăresc. Nu ne rămîne decît să așteptăm.

Membrele diforme capătă acum viață, își armonizează proporțiile, se echilibrează. Substanța translucidă, lumino-

foră a sculpturii însuflețite dobîndește rotunjime și putere de sugestie. Și în timp ce impunătoarea statură își domolește creșterea, trăsăturile chipului capătă personalitate. Dar, printr-un joc curios, ochii lui Endo se însoțesc cu bărbia lui Myke și gura lui Dan. Trăsăturile se modifică, se recombină în variante bizare, tot mai apropiate de unitate pe măsură ce vremea se scurge. În sfîrșit, identitatea nu mai poate fi pusă la îndoială : statuia pe care o am înaintea ochilor este Dan, reprodus la o scară colosală. Statuia este vie, se mișcă, clipește și își mișcă buzele, lipsite de glas. Coșmarul a dispărut. Opera este desăvîrșită și pare a fi rodul muncii titanice a unui inimaginabil geniu, științific și artistic totodată.

Sînt copleșit. Dacă cineva-a amuțit vreodată în fața unei capodopere, eu sînt acela. Căci sculptura lui Dan, fără să fie mai puțin copia sa, este mai mult, incomparabil mai mult decît atît. Întreaga vitalitate a omenirii e adunată în jocul musculaturii sale, întreaga înțelepciune în priviri. Nu pot găsi superlative care să mă satisfacă și muțenia mea în fața acestei minuni este mai elocventă decît orice odă. M-am pripit, am judecat totul prin prisma viziunii noastre asupra principiilor etice și estetice. Am trecut prin revolta cea mai profundă, m-a dezgustat dezumanizarea cu care eram tratați. Dar am uitat că mă aflu în fața unei civilizații încă necunoscute pentru noi, ale cărei legi, principii și gusturi pot să difere neînchipuit de mult de ale noastre. Poate că tovarășii noștri au pierit. Dar ei au fost jertfiți pentru cunoaștere, au servit ca mesaj pentru această lume fantastică. Poate că vom beneficia de sprijinul ei spre a ne salva. Și ce alt prinos mai sublim poate fi conceput pentru jertfa exploratorilor decît monumentul însuflețit al Omului ?

Nici n-am observat cînd Maya a părăsit cabina. Eram vrăjit, nu-mi puteam dezlipi ochii de la imaginea tridimensională a lui Dan. Brusc, o amfibie țîșnește de la bord. Este ea !

— Maya !

O strig, dar nu mă aude. Nu vrea să mă audă. Se apropie vertiginos de statuie, coboară pe sol, părăsește vehi-

culul și o ia la fugă spre piciorul colosului. Întreaga expediție o urmărește încremenită. Vraja se spulberă. Acum au rămas numai groaza, teroarea victimei hăituite. Teama pentru soarta ființei fragile, a ființei dragi mă paralizează, neputința mea mă înspăimîntă. Maya nu trebuia să riște o asemenea aventură. Îmi dau seama că i-a fost cu neputință să reziste. Chipul lui Dan este acolo, în fața ei, viu, teribil de real și orice distanță care îi separă constituie pentru ea un chin de neîndurat. Dar Maya greșește, greșește teribil, căci acest Dan nu mai este Dan al ei, imaginea lui e mesagerul altui univers și nu putem ști cum va reacționa la apropierea unui pigmeu, purtător al naturii noastre. Și pentru a treia oară îmi amintesc de înfricoșătorul duh din legende. Maya s-a apropiat de piciorul uriaș, cuprinde în brațe un deget și rămîne așa, prăbușită în abisul deznădejdii.

Statuia se apleacă. Trec cîteva clipe lungi pînă cînd pumnul ei se apropie de făptura minusculă care îi zace la picioare. Își descleștează degetele și, apucînd trupul Mayei, îl saltă în văzduh. Închid ochii și îi redeschid. Mesagerul și-a ridicat mîna în dreptul ochilor și, în palma întinsă, o ține pe Maya. În privirea senină, generoasă a statuii surprind expresia stranie, nemaiîntîlnită a unei inteligențe copleșitoare, supraomenești. Și mă liniștesc și mă cuprinde o bucurie dureroasă, căci în gestul ocrotitor, pe chipul uriaș, deslușesc cel mai cald, cel mai omenesc zîmbet din cîte am văzut vreodată.

VLADIMIR COLIN

DIALOGURI LITERAR-GALACTICE

(IV)

„FARFURIILE ZBURĂTOARE"

Ei bine, da, misterul a fost dezlegat. Faimoasa comisie însărcinată de președintele Johnson cu elucidarea problemei „farfuriilor zburătoare" își poate depune mandatul. Îmi închipui titlurile desfășurate pe toată lățimea paginilor de ziar și mă cuprinde amărăciunea centenarului Baudelaire, căutînd deznădăjduit un „fior nou" pe care realitatea nu i-l mai putea oferi... Pentru asta, mă întreb, au curs rîuri de cerneală? Pentru asta s-au plăsmuit atîtea și atîtea ipoteze, care de care mai seducătoare? Pentru atît? Îmi amintesc naiva încredere cu care-mi repetam: „Ce frumos! Halucinații, sînt doar halucinații!" Îmi amintesc candoarea cu care am sperat să fie vorba de fenomene electrice sau magnetice, dacă nu chiar de simple și reconfortante minciuni turnate de simpatici amatori de publicitate... O, cum ne mai place să ne amăgim! Explicația banală prevalează, „farfuriile zburătoare" nu sînt decît niște simple vehicule extraterestre...

Iubiți confrați întru anticipație, realitatea se dovedește mai puternică decît ficțiunile noastre. Ca mîine vom vedea homunculi fabricați în eprubetă, orașe instalate pe fundul oceanului, „mașini ale destinului" funcționînd impe (și impla) cabil, mine exploatînd bogățiile Lunii, sau cine mai știe ce alte plictisitoare realizări, atît de comune încît nici n-o să ne mai vină să le luăm în seamă. Ca mîine, zic... E timpul să ne strîngem rîndurile. În acest ceas al doisprezecelea, cu ultimele puteri, vă implor să facem un efort de imaginație. Trebuie să mai existe idei noi, domenii neexplorate. Cineva mi-a propus o temă senzațională: un băiat iubea o fată. Și, închipuiți-vă, uluitoarea aventură avea loc pe Pămînt, sub razele Lunii... (cele artificiale, bineînțeles, concepute în 2006 de către inginerul selenolog Marin I. Marin). Repet, e timpul să ne revizuim uneltele. Dacă prin intermediul „farfuriilor zburătoare" primim azi vizitele de „documentare" ale debutanților în arta scrisului de pe Circa, e limpede că, la rîndul lui, „Fondul literar" va aproba mîine „documentări" pentru îndepărtata planetă. Confruntate cu realitatea, ce va mai rămîne atunci din ingenioasele noastre anticipații?

— Sînt uluit, intervine în clipa asta Narmar. Vești nemaipomenite! Ascultă... Știi că la noi s-au scris cîteva romane pornind de la

teza lui Valtal privitoare la membrele artificiale ale pămîntenilor, teză despre care ți-am vorbit de altfel data trecută. Ei bine, principala noutate cuprinsă în „Raportul de pe bordul unei farfurii zburătoare", nuvela discutată în ultima ședință a „Cenaclului Pămîntenilor", contestă afirmația lui Valtal. După cum reiese din observațiile directe ale autorului, membrele voastre n-ar fi artificiale. Pînă și plauzibila ipoteză a unui straniu proces de simbioză (patru vietăți parazitare, conviețuind cu fiecare individ uman, care le hrănește din propria lui substanță, în schimbul utilizării lor drept brațe și picioare) a trebuit să fie părăsită. Se pare că, de fapt, membrele voastre sînt autentice... După cum îți închipui, nuvela s-a bucurat de un succes răsunător. A și fost propusă pentru marele premiu „Anticipați azi, verificați mîine" !

— Bietul meu Narmar, am spus. Întreprindeți, vă rog, un efort de imaginație. Depășiți problema membrelor. Adresați-vă capului, inimii...

— Îți bați joc de mine ?

— De fel. Idei, prietene, literatura înseamnă idei, sentimente... Firește, cu toții am născocit cîndva planete populate de vietăți cărora le-am dat nume sau aparate la care am anexat, serviabili, modul de întrebuințare. Se poate și așa. Să zicem că, uneori, e chiar necesar. Dar să nu rămînem la atît. O carte nu-i un abecedar...

— Nu mai înțeleg nimic. În convorbirile precedente erai mai explicit...

— Bine. Să revenim la metoda de pînă acum și să-ți vorbesc despre două cărți. Despre

„MOARTEA PĂSĂRII-SĂGEATĂ"
de Horia Aramă

și „ÎNTÎLNIRE CU MEDUZA"
de Mircea Opriță

— În sfîrșit, a oftat Narmar. Ne întoarcem pe Pămînt.

— Exact. Poate că ăsta-i și marele secret : oricît de departe ne-am avînta cu gîndirea sau cu piciorul, să nu părăsim Pămîntul... Vezi tu, autorii despre care vreau să-ți vorbesc nu se privează de a născoci. Poate fi, pentru un scriitor, plăcere mai mare ? Fie că ne duc pe planeta Spiros, locuită de spirali (Horia Aramă), sau pe planeta lui Galdan, cu anexele ei (Mircea Opriță), amîndoi încearcă să creeze cadrul deosebit de care au nevoie pentru buna desfășurare a acțiunii. Dacă aș avea vreme, ți-aș da lista inovațiilor pe care ni le înfățișează, ți-aș enumera amănuntele de ordin geografic pe care le

inventează, precum și celelalte elemente justificînd apariția celor două volume în colecția fără nume, dar însemnată de un roșu triunghi ascuțit, în care Editura tineretului strînge roadele anticipației românești...

— Vorbesc și despre Circa ?

— Nu, despre Circa nu vorbesc. Însă ce însemnătate literară... ?

— Nici una, mă liniștește Narmar. Doar așa, un gest de politețe... Ai văzut că scriitorii noștri se ocupă de Pămînt...

— Mulțumiți-ne că nu ne ocupăm de voi. Ții neapărat să fii înfățișat drept bicefal, posesor al unui cap galben și al unuia verde ?

— Dacă începi să contești și dreptul scriitorului la imaginație științifică... !

— Știi bine că-i contest doar pretențiile științifice, rizibila ambiție de a concura omul de știință pe un teritoriu ce nu aparține literaturii. Devine plictisitor să-ți tot repet că elementele științifice nu pot constitui decît pretexte pentru scriitor, puncte de plecare pentru construcțiile sale sau cadrul, ambianța acestor construcții.

— Nu preferi să ne întoarcem la Horia Aramă și Mircea Opriță ?

— Dar nu ne-am îndepărtat de ei nici pentru o clipă ! Tot ce am spus tinde să pună în lumină meritele celor mai bune povestiri ale lor, în care accesoriile anticipației slujesc la reliefarea unei idei, această „rara avis". Îți amintești că parabola mi se pare cel mai valoros gen al speciei ? Ei bine, ambii scriitori despre care vorbim — și putem vorbi despre amîndoi tocmai pentru că, în ciuda deosebirilor de preocupări și factură, îi unește aceeași înțelegere a conceptului de literatură —, ambii năzuiesc la exprimarea realității ascunse, a realității de dincolo de aparență, ambii se străduiesc să ajungă la adevărul decantat pe care-l numim simbol. Atunci cînd descrie „pianul preparat" al numitului Electronicus (în stare să declanșeze stări de spirit cu ajutorul biocurenților) și situează acțiunea povestirii într-un elegant și civilizat bîlci, un Luna-Park, Horia Aramă sugerează de la bun început că scena aceasta reprezintă o reducție a cadrului mai vast, deși mediocru și meschin, cadrul bîlciului permanent în care trăiește eroul lui. Falsificat, schilodit sufletește de legile unei orînduiri rapace, Greger va trăi — datorită „pianului preparat" — o sălbatică și inutilă clipă de compensație, un minut de adevăr. Și minutul acesta devine simbolul unui univers atroce... Compunînd, la rîndul său, povestirea „Întîlnirea cu meduza" pe niște date aparent simple (un biolog obsedat de prinderea unei meduze ciudate e rănit pe cînd încearcă s-o captureze, se gîndește și pe patul spitalului la ziua cînd își va reîncepe vînătoarea, dar află că un alt cercetător, pentru care fascinanta vietate nu reprezintă mai mult decît un exemplar oarecare, a prins-o între timp), Mircea Opriță ridică anecdota la proporțiile unui simbol dramatic, înrudit cu cel pe care Hemingway îl configurase în „Bătrînul și marea". (Evident, nu vreau să fac comparații absurde, ci doar să definesc natura po-

vestirii, prin raportare la o capodoperă. Însăși posibilitatea unei asemenea raportări, mi se pare, e de trecut la activul tînărului nostru autor.)

— Așadar ?

— Iată, așadar, doi scriitori de la care — dincolo, încă o dată, de deosebirile specifice — ne putem aștepta la confirmarea virtuților anticipației. Poate că nu e întîmplător nici faptul că amîndoi se plasează sub semnul Uraniei, dar și sub cel al Polymniei. Încă inegale, volumele lor de debut au meritul de a se înscrie — prin ceea ce au mai bun — pe cea mai fertilă direcție a literaturii, ambiția de a capta esențe în fiolele unor cuvinte pe care alții le consacră unor penibile și inutile prelegeri de fantezie științifico-aplicată. Pe un asemenea drum, alături de izbînzi, pînă și jumătățile de succes mi se par valoroase...

— Dacă-ți înțeleg parabola (că tot despre ea ai vorbit), ai vrea ca membrii „Cenaclului Pămîntenilor" să se păstreze în limitele universului lor spiritual.

— Oricum, Narmar, nimeni nu poate ieși din propria-i piele. Nu crezi că toate posibilitățile fanteziei, cele mai îndrăznețe și mai neașteptate situații nu se justifică decît dacă izbutesc să ne spună ceva nou despre vechiul nostru subiect, omul ?

— Vrei să spui, Circanul...

— De bună seamă. Numele planetei voastre e sinonim cu „Aproximativ". Oare nu pentru a sublinia faptul că ființa rațională care o stăpînește își va conserva, în ciuda progreselor de tot felul, un imprevizibil coeficient de aproximație interioară ? Explorați-l, Narmar. E inepuizabil. Cît despre „Farfuriile zburătoare", plasați în ele oameni de știință.

— E o idee, a spus Narmar.

— În sfîrșit, am spus.

Și ne-am urat, unul altuia, noapte bună.

CALEIDOSCOP

O invenție „americană" a fost recent brevetată în Statele Unite ale Americii. Este vorba de cearșafuri și fețe de pernă cu poze și texte imprimate pe ele după care copiii vor putea să învețe să citească și să socotească. Pentru copiii de vîrstă școlară, inventatorul a imaginat „așternuturi" de istorie, limba engleză, științele naturii etc. În viitor, acest original inventator se gîndește la realizarea unor așternuturi magnetizate, care să rețină copilul în pat, așternuturi muzicale, care vor cînta cîntece de leagăn, așternuturi fluorescente pentru copiii care se tem să rămînă singuri în întuneric etc.

✽

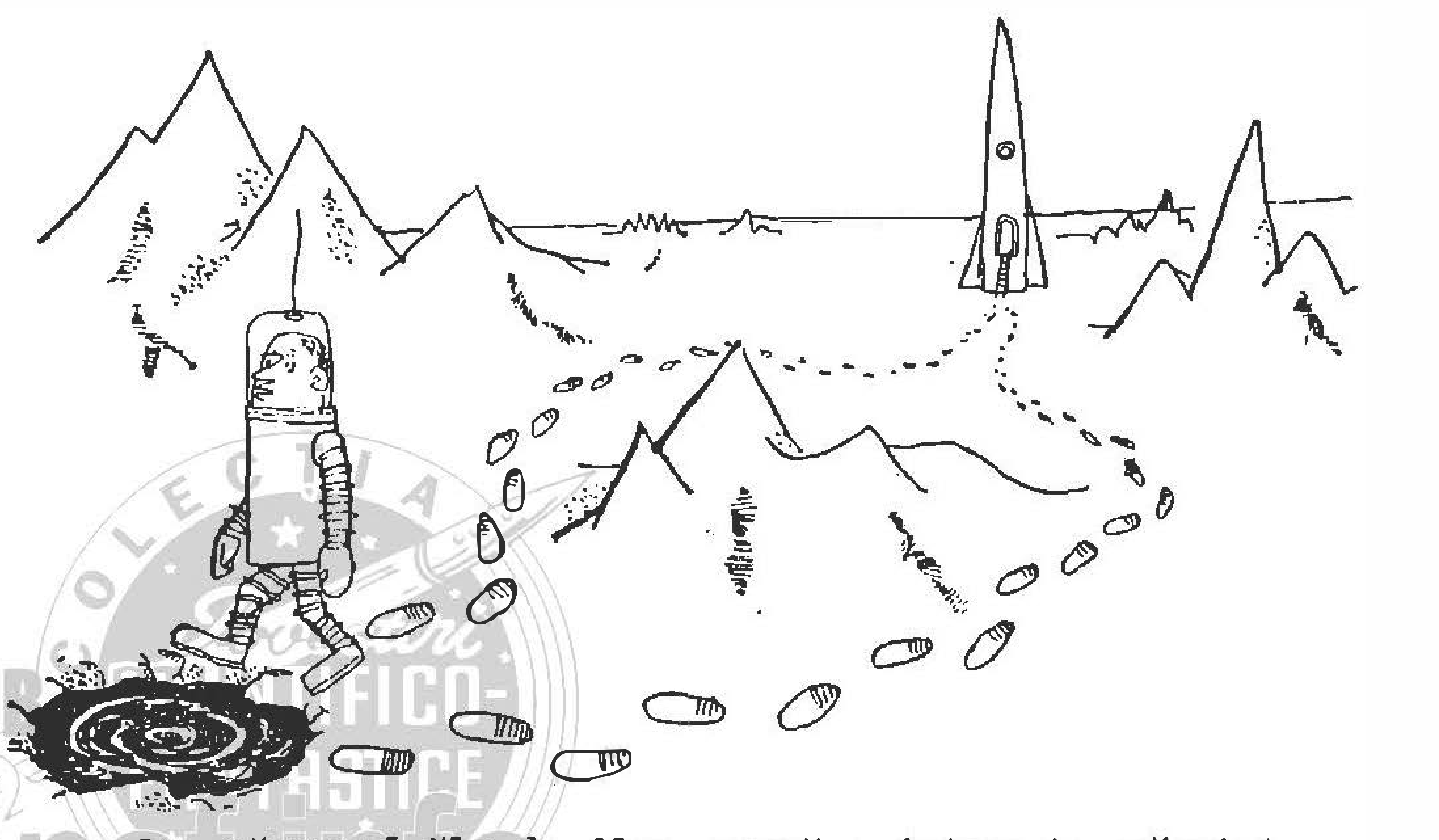
Izotopii radioactivi și-au găsit întrebuințări și în fundul oceanelor și ale mărilor. Comisia australiană de energie atomică experimentează trasorii radioactivi pentru a determina caracteristicile mișcării fundurilor apelor. În nisipurile din adîncuri se introduc conteinere cu izotopi radioactivi, iar deplasarea lor va fi urmărită de vase speciale înzestrate cu contoare Geiger.

✽

Și din nucă de cocos poate fi extrasă... energie electrică. Un post de radiotransmisie a funcționat timp de 45 de zile cu energie furnizată de un derivat al nucii de cocos. Specialiștii au folosit bacterii pentru transformarea laptelui de cocos în acid formic. Energia chimică a acestui acid a fost apoi utilizată pentru a produce electricitatea necesară funcționării postului. Sînt speranțe ca această metodă să fie folosită, în perspectivă, pe scară largă în Africa.

UMOR

de VASILE CRAIȚĂ MÎNDRĂ

— Iar căscatul ăla de Nae parcă a intrat în Pămînt...

Tiparul executat la Combinatul Poligrafic „Casa Scînteii"

2012

CLUB

cpsf.info

prelucrare
&
editor
Costin Teo Graur

i.m. Pompilu

Au scanat, corectat, prelucrat.

Ceea ce nu au fost în stare redacțiile Știință și tehnică
sau cei care au dat să continue CPSF, au reușit, cu multă dăruire, muncă și cheltuială, acești entuziaști.

Lor trebuie să le mulțumim pentru că avem acum posibilitatea să (re)citim legendara Colecție.

clandher
flash_gordon
evilgheorghe
krokodyllu
progressivefan3
car_deva
coollo
fractalus
panionios
nid68
un anonim (RK)
Gyuri
hunyade
dl. Dan Lăzărescu
Cilly Willy
fizikant
Doru Filip
connieG

(dacă este omis cineva, vă rog un email și reparăm greșeala)

PREŢUL 1 LEU
APRILIE 1967
41007